

Bécs védi az osztrák kisebbséget, Budapest sorsukra hagyja magyarjait

Vasárnapi újság, 2007. szeptember 2.
Forrás: radio.hu

"Néhány évvel ezelőtt valóban az autonómia és a kollektív jogok lehettek a legfontosabb kérdések. Románia és Magyarország európai uniós tagsága után azonban ezek nem igazán időszerűek" - jelentette ki Kóka János, az SZDSZ elnöke az Erdélyi Riport című hetilapnak adott interjújában. -

"Ha Magyarországról támogatják a határon túli magyar közösségek által megfogalmazott autonómiaigényeket, e törekvéseknek az nem használ, hanem inkább árt" - csatlakozott pártelnök kollégájához Gyurcsány Ferenc szocialista kormányfő.

Másként gondolkodnak erről Európa nyugati felén. Bécs például éveken át határozottan segítette az Olaszországhoz tartozó, de nagyrészt német ajkúak lakta Dél-Tirol autonómiáját. És az erőfeszítések sikerre vezettek.

Az eukonform autonómiaigényekről érdeklődve egy fideszes és egy SZDSZ-es képviselőt hívott fel brüsszeli állomáshelyén Molnár Pál.

Rip.: - Az Európai Unió nyugati felén vannak-e nemzeti autonómiák.

Gál Kinga néppárti, európai parlamenti képviselő: - Én nem mondanám, hogy nemzeti autonómiák. Azért nem mondanám, hogy nemzeti, mert mindegyik más-más sajátosságot hordoz.

Van olyan autonómia, ami egy adott közösség területi autonómiája, van olyan, amelyik elsősorban területi, de nem egy adott közösségnek az autonómiája.

Van olyan, amely egy adott közösségé, de nem egy területhez kötött autonómia. Sok variáció lehet. Tehát az, hogy van olyan, ami megegyezik olyan területi autonómiával, amelyet a Székelyföld szeretne, és van olyan autonómiára példa ma Európában, ami megegyezik azzal a kulturális autonómiával, amit a szórvány számára szeretnének Erdélyben vagy máshol, ez viszont tény.

Rip.: - Az a fajta autonómia, ami az Itáliához tartozó Dél-Tirolban van az osztrákok számára milyen fajta autonómiák közé sorolható be?

G. K.: - Azt én egy területi regionális autonómiának tartom, hiszen Dél-Tirolban jól körül határoltan, nagy többségben él a német ajkú osztrák kisebbség Olaszországon belül is, egy jól elkülöníthető területi regionális autonómia.

Rip.: - Előfordul-e, hogy Bécs időnként ennek az autonóm területnek az érdekeit képviselni akarja Rómában?

G. K.: - Az, hogy Dél-Tirolban ez az autonómia létezhet, ami nem egyik napról a másikra alakult ki, annak elsősorban Bécs volt az egyik motorja, hiszen több ízben annak idején vitte az Egyesült Nemzetek elé ezt a kérdést, és hát több ízben volt tárgyalás Bécs és Róma között. És ez ugye több évtizedes folyamat.

Rip.: - Amióta Itália is, és Ausztria is tagja az Európai Uniónak, azóta Bécs képviseli-e a dél-tiroli osztrák érdekeket?

G. K.: - Biztos vagyok benne, hogy Bécs és Dél-Tirol kapcsolatai azok kiváló kapcsolatok. És biztos vagyok benne, hogy működik annál is inkább, mert nagyon sokan Dél-Tirolból például az insbrucki egyetemre járnak. Tehát ennek napi élethez kötődő vonzatai, és megjelenési formái vannak.

Ugyanígy nézzük a finnországi svédeket, és Stockholm kapcsolatát, vagy az Aaland szigetek kapcsolatát, ezek mind olyan kapcsolatok, ahol természetes, hogy az adott közösség anyaországának intézményei azok kapcsolatban állnak a másik ország területén lévő közösségekkel.

Mára ezeket a kérdéseket túlhaladtuk. Annak idején a státustörvény vitája kapcsán maga a velencei bizottság is elfogadta, hogy igen, fontos lehet egy közösség számára, hogy az anyaország aktívan részt vegyen az identitásának, a közösségi voltának a megerősítésében, és fenntartásában.

Rip.: - Elképzelhető-e, hogy Stockholm feszültséget vállal Helsinkivel szemben, illetve Bécs valamilyen kis konfliktusba kerül Rómával szemben az autonóm tartományok ügye miatt?

G. K.: - Mióta jól működő autonóm tartományként tartja számon a kisebbség, a történelem a dél-tiroli kérdést, én nem tudom, hogy most ebből fakadólag lehetnek-e konfliktusok. El tudok képzelni ad hoc kisebb nagyobb gondokat, hiszen mindenki megpróbálja a saját érdekeit érvényesíteni. De hogy az elmúlt évtizedekben voltak ilyen konfliktusok, az pedig szép lassan már a történelmi tények közé sorolhatók, amikor igenis megpróbálta mindegyik ország kormánya a maga érdekeit érvényesíteni, kiállni az adott közösség érdekeiért, amikor úgy kívánta. Ezt Bécsben igen sokszor megtették.

Rip.: - Uniokonform lenne-e, ha Budapest akár egy kis feszültséget is vállalna Bukaresttel szemben a székely autonómia kedvéért?

G. K.: - Itt el kell döntenie a mindenkori magyarkormánynak, hogy vállalja-e azt a felelősséget, ugyanakkor erőt és potenciált, amit a határon túli magyar közösségek léte, erősítése és támogatása jelent. Ez én számomra nem lehet kérdés, mert én úgy interpretálok mindazt, ami a magyar alkotmányban van, hogy ez kötelessége vállalni.

Budapestnek azt kell mérlegelnie, hogy mit tud tenni azért, hogy a saját nemzetének az érdekeit képviselni tudja. Persze mindig mérlegelni kell, hogy mi mivel jár. De ez nem azt jelenti, hogy ne elsősorban a saját nemzeti érdekeit kéne

képviselnie egy adott országnak. És úgy vettem észre itt az Európai Unióban, hogy ezt értik is, hiszen a német is mindig a maga érdekeit próbálja képviselni, a brit is, a francia is, a kis államok is. Éphogy igazából azt nem értik meg, hogyha valaki nem a saját nemzeti érdekeit próbálja érvényesíteni, és előtérbe helyeni.

Rip.: - Szent-Iványi István, az SZDSZ külügyi kabinetjének vezetője. EU-konformnak tekinthető-e az a politikus, aki az uniós fórumokon a nemzeti autonómiák ügyét fölveti?

Szent-Iványi István: - Az Európai Unióban sokféle megoldás létezik a kisebbségi problémákra, de talán a legbiztosabbak azok, amelyek az autonómiához kapcsolódnak. Az Európai Unió maga nem írja elő a tagállamainak, hogyan rendezze ezt a kérdést, de jó példával szolgál sok országban, és természetesen EU-konformra hivatkozik, hiszen ezek európai gyakorlatban gyökereznek.

Rip.: - A legutóbbi uniós csatlakozások óta nehezményeznék-e Brüsszelben, hogyha mondjuk Bécs Rómával szemben konfliktust vállalna a dél-tiroli osztrák kisebbség ügyében?

Sz-I. I.: - Nincs erre szükség, hiszen a dél-tiroli osztrák kisebbség ügye az rendezett, méghozzá éppen egy autonómiamegoldás rendezte. Egyébként igen nagy konfliktus volt a '60-as évek elején a két ország között.

Kétségtelen, ekkor még csak Olaszország volt tagja az Európai Unió elődjének, az Európai Közösségeknek, de ebben a kérdésben elfogadják azt, hogy minden ország az érdekeiért föllép. Ha valaki szándékosan kelt felesleges konfliktusokat, akkor azt természetesen nem nézik jó szemmel.

Rip.: - Elképzelhető lenne, hogy mondjuk Stockholm Helsinkivel szemben valamilyen kisebb vesztültséget vállalna a Finnországban élő svédek ügyében?

Sz-I. I.: - Erre semmilyen szükség nincs, hiszen a finnországi svédek helyzete talán a legjobban rendezett az összes kisebbség közül. Tehát ez komolyan nem merül fel. De ha Svédország úgy érezné, hogy Finnországban komoly hátrány éri a svéd ajkú kisebbségeket, akkor biztos, hogy ezt szóvá tenné.

Rip.: - Mi történne az uniós fórumokon, ha mondjuk Budapest Bukaresttel szemben támasztana olyan igényeket, hogy igenis Románia adja meg a székely kisebbségnek az autonómiát?

Sz-I. I.: - Nem lenne értelme ezt az európai fórumokon kezdeményezni, mert az Európai Uniónak erre vonatkozó kompetenciája nincs. Minden államnak saját hatásköre rendezni ezt a kérdést. Tehát az Európai Unió ebbe nem avatkozik bele. Tehát én nem tartanám célszerűnek, ha Magyarország ezt a brüsszeli fórumokon szeretné szorgalmazni. Autonómiát akkor lehet elérni, hogyha a kisebbség és a többség között létrejön ezt illetően valamiféle egyetértés. Magyarország kifejezheti azt, hogy örülne ennek, és segítheti ezt a folyamatot. De rákényszeríteni

egyetlenegy országra sem tudja, mert ez minden országnak a saját nemzeti kompetenciája.

Rip.: - A dél-tiroli osztrák kisebbségnek szüksége volt-e arra, hogy Bécs támogassa az ő törekvésüket ahhoz, hogy elérjék a ma már dicséretes autonómiát?

Sz-I. I.: - Ausztria akkori föllépése segítette ezt a folyamatot, de alapvetően ezt azért érték el, mert a dél-tiroli kisebbség maga is nagyon határozottan követelte, és Olaszország meg nem zárkozott el ennek a megadásától. Ez persze egy hosszú folyamat volt, tehát több éven keresztül zajlott, és voltak ennek erőszakos mellékkörülményei is. Voltak robbantások, és tüntetések, de végül is jó néhány év után a két ország között egy megállapodás jött létre, és ez is segítette az autonómia létrejöttét.

Rip.: - Az elképzelhető-e, hogyha Budapest néhány politikus a erőltetni akarná a székelyföldi autonómia ügyét, akkor európai politikusoktól különböző címkéket kapna ez a néhány politikus?

Sz-I. I.: - Ez természetesen elképzelhető. Hiszen alapvetően az európai politikusok abból indulnak ki, hogy ezt Romániának kell rendezni, és nem Magyarországnak kell kikényszerítenie. De azt is elfogadják, hogy Magyarországnak van felelőssége a határon túli magyarok iránt, és egyféle szolidaritást érez velük kapcsolatban. Budapest abban segítheti, hogy ezekben az ügyekben föllép, jelzi azt, hogy az autonómiát, magát a kisebbségi kérdést megnyugtató megoldásának tekinti. De lehet kontraproduktív is az, hogyha Budapest erőlteti, hiszen érezhetik úgy akár Romániában, akár Szlovákiában, hogy Budapest akar valamit rájuk erőltetni, és ez kiválthat olyan dacreakciót, ami inkább hátráltatja a dolgot, mint elősegíti.

Rip.: - Megfogalmazható-e olyan kritika, hogy mivel Bécs és Róma, illetve Stockholm és Helsinki már rendezte ezt a kérdést, inentől kezdve divatjamúlt az unióban a nemzeti autonómiák ügye?

Sz-I. I.: - Én nem érzem úgy, hogy ez divatjamúlt lenne, hiszen sok ilyen törekvés van. A spanyolországi autonómia is, későbbi fejlemény Franciaországban és Korzikán biztosított különleges státussal.

Rip.: - De eme utóbbi esetekben nincs egy Spanyolországon, illetve Franciaországon kívüli nagy anyaországnak tekinthető állam.

Sz-I. I.: - Ez egy más kérdés. De még egyszer hangsúlyozom. Én nem azt tartom igazán fontosnak, hogy ezt az uniós tagállamok elsősorban Magyarország szorgalmazza. Én úgy gondolom, hogy az uniós tagállamok esetében szerencsére vannak magyar képviselők is például az Európai Parlamentben, és a saját politikai életükben is részt vesznek. Tehát alapvetően természetesen ez az ő joguk és felelősségük, hogy ezt fölvevessék. Magyarország ezt kívülről támogathatja, segítheti, de nem Magyarország feladata ebben az esetben a kérdés fölvetése, hanem az

érintetteké, hiszen az érintetteknek kell megoldást találniuk erre.

Mv.: - Közhely az, hogy a határon túli magyarok tudják a legjobban, hogy számukra mi a jó. A magyar miniszterelnöknek, és az SZDSZ elnökének ismernie kell, hogy a székelyföld lakói népszavazáson nyilvánították ki az autonómia iránti igényüket. Felelős, az alkotmányt tisztelő politikusoknak ilyen esetben tudniuk kell, hogy ez számukra is kötelezettségekkel jár - szögezte le kedden kiadott közleményében Kóka János és Gyurcsány Ferenc korábbi nyilatkozataira válaszolva a Székely Nemzeti Tanács.

Az Európában bevált autonómiatörekvésekről Gál Kinga és Szent-Iványi István külpolitikussal Molnár Pál beszélgetett.